

Mihail Sebastian
ULTIMA ORĂ

Editura Hoffman

EDITURA HOFFMAN
Fax: 0249 460 218
Tel: 0740.984.910
www.EdituraHoffman.com
www.EdituraHoffman.ro
www.LibrariaHoffman.ro

© 2019 Editura Hoffman
Toate drepturile rezervate

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SEBASTIAN, MIHAIL

Ultima oră / Mihail Sebastian. -

Caracal: Editura Hoffman, 2019

ISBN 978-606-46-0710-2

821.135.1

PERSONAJELE

ALEXANDRU ANDROMC, conferențiar universitar
GRIGORE BUCȘAN, mare industriaș
I.D. BORCEA, directorul ziarului *Deșteptarea*
ȘTEFĂNESCU, secretar de redacție
VOICU, redactor
POMPILIAN, redactor
BRĂNESCU, ministrul instrucțiunii publice
AGOPIAN, proprietarul tipografiei
HUBERT, șef de atelier la tipografie
NIȚĂ, om de serviciu la *Deșteptarea*
UN BĂIAT CU CAFELE
MAGDA MINU, studentă
GABY, actriță
ANA, femeie de serviciu la Andronic
DOMNIȘOARA WERNER, secretara lui Bucșan

ACTUL I

Redacția ziarului *Deșteptarea*. În dreapta, planul II, o ușă de intrare. În peretele din fund, o ușă cu o firmă dreptunghiulară: Direcția. În stânga, planul II, o ușă ce duce spre alte încăperi ale redacției. În stânga, planul I, cam o treime din scenă e despărțită într-un fel de boxă cu vitrine. Nu este o încăpere separată, ci o boxă propriu-zisă. Se intră în această boxă printr-o porțiță, care poartă și ea o firmă: Secretarul de redacție. În boxă, o masă cu telefon, două scaune. Pe masă, teancuri de ziare, hârtii, coupuri, manuscrise, clișee, creioane, foarfeci etc. În peretele din stânga boxei, ferestre ce dau spre stradă. În restul scenei, în afară de boxă, mai sunt două mese de scris. În dreapta, planul I, rafturi de lemn, în care se văd cotoarele unor imense volume: colecții de ziare. Pe pereți, afișe mari tipografice de reclamă, cam îngălbenite de timp: Citiți *Deșteptarea*, ziar de luptă cetățenească. Opt pagini, lei 3.

SCENA I

VOICU, NIȚĂ

Dimineață de vară. Soare mult. Ferestrele deschise. Voicu, la masa din dreapta, doarme, sau numai dormitează, cu capul culcat pe brațul drept și pălăria lăsată pe frunte. Un moment de tăcere. Se aude doar prin terestrele deschise rumoarea surdă a străzii. Pe urmă izbucnesc strigătele vânzătorilor de ziare: Deșteptarea! Deșteptarea specială! Specială! Senzaționale declarații! Noi amănunte! Deșteptarea! Strigătele se depărtează treptat. Se mai aude de undeva departe încă o dată: Deșteptarea! Voicu a rămas tot timpul nemișcat. Intră Niță, servitorul, cu un teanc de exemplare. Se vede bine titlul tipărit, Deșteptarea. Trece pe la fiecare masă și lasă câte un exemplar.

NIȚĂ: Iacă și gazeta noastră.

VOICU (*mormăind, fără să ridice capul*): A apărut!

NIȚĂ: Acu o aduse băiatu de la tipografie. E caldă. (*Freacă cu degetele hârtia, și pe urmă se uită la degetele înnegrite de cerneală.*) Uite, se ia cerneala pe dește. (*Duce gazeta la nas și o miroase.*) Și miroase! Miroase de te trăznește.

VOICU: Miroase a mort.

NIȚĂ: Aș! Pe acela-l știu eu. Că doar sunt vechi în presă. Acesta-i alt miros. (*Ducând încă o dată gazeta la nas și încercând să-i definească mirosul.*) Parc-ar fi gaz. Parc-ar fi catran. Parc-ar fi pucioasă. Ascultați-mă pe mine, domnule Voicu. Eu am îmbătrânit în meseria asta. Am fost la *Epoca* lui conu Nicu Filipescu, înainte de războiul ăl mare. Și la *Seara* lui conu Bogdan-Pitești. Și la *Fulgerul* lui conu Stratibun. Gazetă să miroase ca asta, n-am pomenit. Biata nevastă-mea o simte de la o poștă: „Niță, zău, iar mi-ai adus bestemăția aia în casă. Scoate-o afară.” Nu doarme noaptea, domnule Voicu, nu doarme noaptea dacă e *Deșteptarea* în casă. (*Sună telefonul în boxa secretarului de redacție. Niță se îndreaptă spre telefon fără grabă și tot fără grabă ridică receptorul.*) Alo! Da! Domnu Agopian? Nu e aici. E la administrație Aici e redacția. Cum? Cum? (*Se vede că cel care a chemat nu mai răspunde. Niță ridică din umeri și pune receptorul la loc.*)

VOICU (*care între timp s-a trezit și a rămas cu capul rezemat în coate, cu pălăria pe ceafă, gânditor*): Niță!

NIȚĂ (*reîntorcându-se din boxă*): Pofțiți.

VOICU: Tu nu te-ai întrebat niciodată: din ce o fi trăind?

NIȚĂ: Cine?

VOICU: Gazeta.

NIȚĂ: Care gazetă?

VOICU: Gazeta noastră.

NIȚĂ: *Deșteptarea?*

VOICU: Da.

NIȚĂ (*scărpinându-se în cap*): Păi de! (*O clipă de gândire și pe urmă cu un fel de tresărire sceptică*) Da' mai întâi: trăiește?

VOICU: Oarecum. În orice caz, se ține pe picioare. Apare.

(*Cu un accent brusc de surpriză, ca și cum în clipa asta ar descoperi faptul*) Da, domnule, apare. Uite-o. E aici.

E pe masă. (*Din stradă se aude din depărtare un strigăt de vânzător de ziare: Deșteptarea!*) E pe stradă. Există. Te întrebi cum! Prin ce minune? Cine o scoate? Cine o citește? Cine plătește?

NIȚĂ: De scos, o scoatem noi. De citit... (*caută un moment*) o citim tot noi. Da' de plătit, zău, nu cred să plătească cineva.

VOICU: N-am mai văzut o chenzină, frate Niță, de trei luni.

NIȚĂ: Ba eu numai de două.

VOICU: Ei, stai bine...

NIȚĂ: Credeți că astăzi...?

VOICU: Da, Niță, cred. În fiecare zi cred că astăzi. Și pe urmă, seara mă duc la cafenea să împrumut un sutar sau un pol.

NIȚĂ: Așa nu mai merge.

VOICU: Ba da, Niță. Merge. Nu vezi că merge? Toată șandramaua asta stă în aer. Chiria neplătită. Tipografia neplătită. Hârtia neplătită. De noi, ce să mai vorbim... Și totuși merge. În fiecare seară îmi spun: gata! s-a terminat! mâine nu mai apare! (*Luând gazeta în mână și arătând-o.*) Și totuși apare.

SCENA II

ACEIAȘI, BĂIATUL CU CAFELE

BĂIATUL: Bună dimineața! (*uitându-se spre boxă*) Dom' Ștefănescu a venit?

NIȚĂ: N-a venit încă. Dar poți să-i lași cafeluța. Acu trebuie să pice și dumnealui.

BĂIATUL: Numai să nu se răcească.

VOICU: Ad-o încoa.

BĂIATUL: Ați zis ceva?

VOICU: Dă-mi mie cafeaua și-aduci alta lui dom' Ștefănescu.

BĂIATUL: Coane, vă rog să nu vă supărați, da' nu se mai poate.

VOICU: De ce?

BĂIATUL: Păi, faceți și dumneavoastră socoteala, zău așa.

(*Scoate un carnet din buzunar și-l răsfoiește până dă de „contul” lui Voicu.*) Douăzeci și șapte de cafeluțe, nouă marghilomane, paisprezece dulcețuri de trandafir duble, un șerbet de zahăr ars, că ziceați că e tare și-mi rupeți picioarele dacă mă mai prindeți cu el, douăzeci și două de ceaiuri și un pachet de „Regale”. Nu mai pot nici eu, coane, zău așa. Nu mai pot da credit.

VOICU: Bine mă, neisprăvitule, tocmai azi te găsiși și tu să nu mai poți? Tocmai azi, când se plătesc chenzinele?

BĂIATUL: Lasă, coane, cunoaștem bancul acesta. S-a învechit. Când s-or plăti chenzinele aicea, o să scoateți drapelul.

SCENA III

ACEIAȘI, PROFESORUL ANDRONIC

ANDRONIC (*intră cu pălăria în mână, timid, privind cu curiozitate în toate părțile, ca și cum și-ar căuta drumul și ar cere scuze*): Scuzați, vă rog... aș vrea să întreb... aș vrea să știu...

NIȚĂ: Ce doriți dumneavoastră?

ANDRONIC: Mă rog... ziarul *Deșteptarea*...

NIȚĂ: Aicea-i.

ANDRONIC: În cazul acesta... aș vrea – cum să vă spun eu?... aș vrea...

VOICU: Aveți vrut anunț? A doua ușă pe dreapta. La administrație.

ANDRONIC (*venind spre Voicu, pe care abia acum îl vede*): Îmi dați voie să mă prezint: Andronic. Profesorul Andronic. Profesor de istorie.

VOICU: Pare bine. (*Îi strânge, fără prea mare chef, mâna întinsă. Pe urmă, oarecum jenat de extrema politețe a tipului, își scoate pălăria din cap și o pune pe masă.*)

ANDRONIC: Vedeți, eu am scris un articol.

VOICU: Și vreți să-l publicați?

ANDRONIC: Nu. Dimpotrivă. Aș vrea... aș fi vrut să nu-l public.

VOICU: Păi nu e obligatoriu.

ANDRONIC: Da, dar acum e prea târziu.

VOICU: De ce?

ANDRONIC: Fiindcă s-a publicat.

VOICU: Unde?

ANDRONIC: Aici.

VOICU: Aici la noi?

ANDRONIC: Da. În *Deșteptarea*.

VOICU: Mai demult?

ANDRONIC: Nu. Azi-dimineață. Da, da, chiar azi-dimineață. În foileton. (*Scoate gazeta din buzunar, o despăturește și arată cu degetul.*)

VOICU (*cu oarecare mirare*): Uite, dom'le! P-ăsta nici nu-l văzusem. (*Citind titlul*) *Alexandru cel Mare în Media* de Alexandru Andronic.

ANDRONIC: Eu sunt...

VOICU: Alexandru cel Mare?

ANDRONIC: Nu. Alexandru Andronic. Autorul.

VOICU: Și ce poftiți?

ANDRONIC: Aș vrea să vorbesc cu domnul director.

VOICU: Cu domnul director? Și eu aș vrea.

ANDRONIC: Nu vine?

VOICU: Ba da. Se-ntâmplă să și vină... Uneori. La zile mari. Când i se năzare.

ANDRONIC: Totuși, vedeți... eu... ar trebui... E o chestiune care...

VOICU: E ceva grav?

ANDRONIC: Foarte grav. Pot chiar spune, de extremă importanță.

VOICU: Atunci, știu eu?... Să vorbiți cu secretarul de redacție, cu domnul Ștefănescu.

ANDRONIC: E aici?

VOICU: Încă nu. Dar trebuie să vină.

ANDRONIC: Să aștept.

NIȚĂ: Pe culoar, la stânga, în sala de așteptare.

VOICU: Sau și mai bine... dacă sunteți grăbit, mai faceți dumnevoastră un tur, două, pe stradă și reveniți.

ANDRONIC: Mai bine așa. Tot am de făcut o târguială jos la librărie. Mă duc și mă-ntorc. Am onoarea să vă salut. (*Se depărtează, se oprește, se întoarce din nou spre Voicu.*) Da, da. Mă întorc.

VOICU (*îl privește cum se depărtează, dar când a ajuns aproape de ieșire, îl oprește brusc, fulgerat de o idee*): Nu cumva... nu cumva ați venit pentru onorar?

ANDRONIC: Care onorar?

VOICU: Onorariul pentru colaborare. Plata foiletonului!

ANDRONIC: Se plătește?

VOICU: Mai e vorbă? Dacă pentru asta ați venit, nu mai e nevoie să vă deranjați. Lăsați-ne adresa, și vă trimitem noi acasă cu omul de serviciu.

ANDRONIC: La drept vorbind, eu am venit pentru altceva. Pentru cu totul altceva.

VOICU: În sfârșit, mare lucru n-o să fie. Dar, oricum, o mie, două mii...

ANDRONIC: N-aș vrea să credeți... E mai ales o chestiune de principiu... Eu...

VOICU (*atacând direct*): Uite ce, domnule profesor. Ca să nu vă mai pierdeți vremea cu formalitățile: lăsați aici o sută de lei pentru timbre, impozit și celelalte angarale, și când veniți înapoi, vă prezentați la ghișeu și încasați banii.

ANDRONIC (*nebănuitor, dar timid, căutându-și portofelul*): Credeți că...

VOICU: Dacă vă spun eu.....

ANDRONIC (*a găsit o monedă de o sută și i-o întinde*): Sunteți prea amabil. Vă mulțumesc. Mă-ntorc eu. Am onoarea. (*Iese.*)

SCENA IV

VOICU, NIȚĂ, BĂIATUL CU CAFELE

VOICU (*aruncă suta pe platoul cu cafele și pahare cu apă ale băiatului*): Pune cafeaua pe masă. Restu-i pentru tine.

BĂIATUL: Să trăiți, coane. (*Pune cafeaua pe masă și pe urmă iese prin dreapta.*)

SCENA V

VOICU, NIȚĂ, POMPILIAN

POMPILIAN (*intrând grăbit prin stânga*): Ștefănescu e aici?

VOICU: N-a venit.

POMPILIAN: Mai bine. (*Își aruncă pălăria în cuier. Se așază la unul din birouri.*) Niță, niște hârtie de manuscris! (*către Voicu*) Am făcut-o lată azi-noapte.

VOICU: Așa de lată, c-ai uitat de reportaj.

POMPILIAN: A spus ceva Ștefănescu?

VOICU: A urlat.

POMPILIAN: Și pe urmă?